

Kőrösfői tükrös padka belső lapjának vésett díszítése.

Ungarische Volkskunst: Kerbschnittverzierung eines Bänkhens.

A VÁROSI ÉPÍTÉSZET PROBLÉMÁJA

ÍRTA YBL ERVIN

Mindenki megfigyelhette, hogy ez a rettentő világfordulás, mely országok pilléreit döntötte le, népek gyökereit szaggatta ki, mennyire kedvezett a művészi tradícióknak. A háború béklyói nemcsak az anyagi lehetőségektől fosz-

tották meg művészeinket, hanem az új formák után mindenáron való kívánságukat is lehűtötte. Bár a műtermek forradalmi már amúgy is elcsendesedtek, a lehiggadást a háború még inkább fokozta. Most nem a szeretlennek, nem az ultramodernnek van keletje, hanem a réginek, vagy legalább is a régini alapulónak. Nincs olyan történelmi stílus, melynek szépségét ne élveznék, melynek finomságait, primitív vagy raffinált hatásait ne dicséznék. És ez nemcsak a közönség szempontja, hanem az alkotó művészeké is. Az a mindenütt tapasztalható eltérés, mely az elmúlt évtizedekben az alkotók és a laikusok között fennállt, kezdett eltűnni és ezt a közleledést a háború még jobban elősegítette. Most majdnem teljesen szünetel a művészi termelés, de ha valahol felébrednek erőszakos szendergéséből, mindenütt tradíciókkal teli formákat

mutat. Különösen a szobrászatnál, építészetnél és az iparművészetnél láthatjuk ezt, hol a múlt hagyományain felépülő kultúra sokkal szükségesebb, mint a festészetnél. Az Erzsébet királyné emlékpályázatnál is megéreztek művészeink, hogy csakis tradíciós formákban szabad szólaniok és ez nem invencióhiányra, hanem megértésre, leszűrődött művészi gondolkodásra vallott. Bizonyára reakciónak nevezhetnők a megelőző évek szertelenségeivel szemben, de semmi esetre sem csalódott visszatérésnek a régi nyomokra. A forradalmi évek szükségesek voltak, csak az a kár, hogy az erjedő folyamat egy gazdaságilag gyorsan fejlődő, ezerszámra rendelő korrall esett össze, ami a végleges kialakulást siettette ugyan, de mindenhová felemás, erőfletlen alkotásokat hagyott becsempészni. Valljuk meg őszintén, hogy nem egy olyan épület vagy bútor előtt állunk meg most borzadályal, melynek eredetiségétől nem régiben még el voltunk ragadtatva. Ez a gyors elfordulás nem a művészi fejlődésnek a természetes folyamata, nem a fiú szükségyszerű eltávolodása atyja ízlésétől, hanem a megtettesült művészi tévelygésektől való irtózás. A barok sem volt megelégedve a reneszánszal, Michelangelo mást akart, mint Bramante, de nem

Körösfői padka vésett díszítése.

Ungarische Volkskunst: Kerbschnittverzierung eines Bänkchens.

A VÁROSI ÉPÍTÉSZE PROBLÉMÁJA

kellott szégyelniök elődjeiket, mint nekünk a mi „Sturm und Drang“ periódusunk szertelen megnyilatkozásait.

Végasztalódjunk, ennek a két évtizednek is el kellett jönnie, szükséges volt a jövő érdekében; a múlt pillanatnyi meddőségében gyökerezett. Csak az sajnálatos, hogy sok helyütt többet rontott, mint az előbbi évtizedek együltvéve. Itt elsősorban a mi viszonyainkra célzok. Magyar építészeti stílus hiánya következtében építészünk még szabadabbnak érezték magukat, mint a külföldiek és felelőtlenül követték el az egyéniség és a megszületendő nemzeti stílus nevében tévedéseiket. Sajnos, ezek már megtörténtek; mondjuk ki őszintén, hogy szeretett fővárosunk és vidéki városaink tele vannak ilyen szépségfoltokkal, melyek különösen Budapest általános képét a megérdemelt nivó alá süllyesztették. Csak egy reményünk lehet, hogy e dicstelen homlokzatokat, mivel nagyobb részét úgyis másodrangú anyagból készülték, idővel átsimítják, szerteugráló vonalaikat önmagukkal és szomszédaikkal harmóniába hozzák.

De itt most nem vádbeszédet akarunk tartani, hanem meg fogjuk világítani azokat a hamis esztétikai elveket, melyek e helytelen megnyilvánulások mögött állottak és amelyeket tervezőink, művészeink, kritikusaink majdnem mindnyájan magukénak vallottak. Mivel azonban nem óhajtunk teljesen elméleti régiókba emelkedni, jobbnak látjuk megállapodni az építészetnél, hol e tévedések a legszembe-

tűnőbben nyilatkoztak meg. Itt a helyes szempont sokkal egységesebben domborodik ki, nincsen annyifelé ágazó lehetőség, mint az iparművészetnél. Az elmondandók mindvégig természetesen utóbbira is vonatkoznak.

Bár a művészi forradalom most is csak formákra vonatkozhatott, főtényezője mégis egy külső elv volt, mely a materializmusra támaszkodott és végeredményben Semper Gottfried fölfogásának félreértésén alapult. Építészünk megcsömörlött a kihasznált régi formáktól és nem elégedtek meg azzal, hogy kizárólag a formák terén keressék az újítást, hanem alapjában támadták meg a régi házépítés elveit. Itt történt a tévedés. Azt hitték, hogy a stílust kizárólag külső materiális tényezők határozzák meg és, ha e külső tényezőket megváltoztatják, szükségképen új stílust is kapnak. Csakhogy a kettő között az összefüggés nem ilyen közvetlen. A stílus nem az anyagnak, technikának és szükségletnek kizárólagos eredménye. A gótikus és a reneszánsz formák alapvető eltérését például nem e tényezők megváltozása idézte elő. Ezek közt nem volt oly nagy különbség, mint a két stílus között. A világnézetek közti eltérés, mely már nem materiális tényező, sőt egészen más természetű, szintén nem ad elegendő magyarázatot. A formák fejlődése, átalakulása lényegében egy belső művészi folyamat, mely ha nem is független a külső tényezőktől, hatásaikra mégis csak másodsorban reagál.

ERDÉLYI
VÉSETT
SULYKOK

Monostori sulyok.

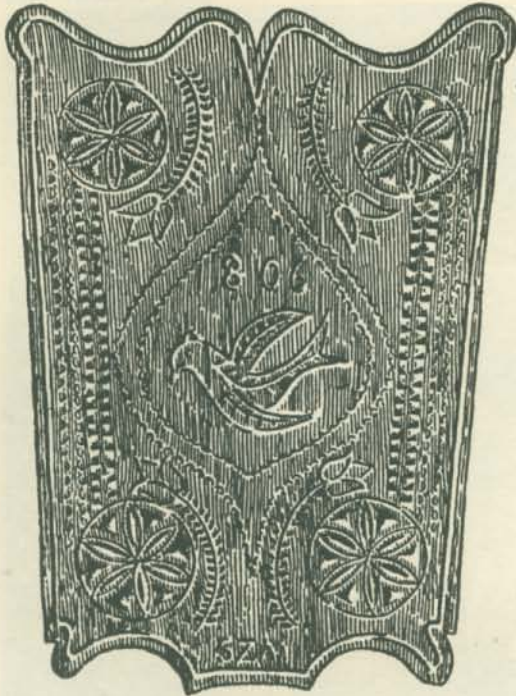
Énlakai sulyok.

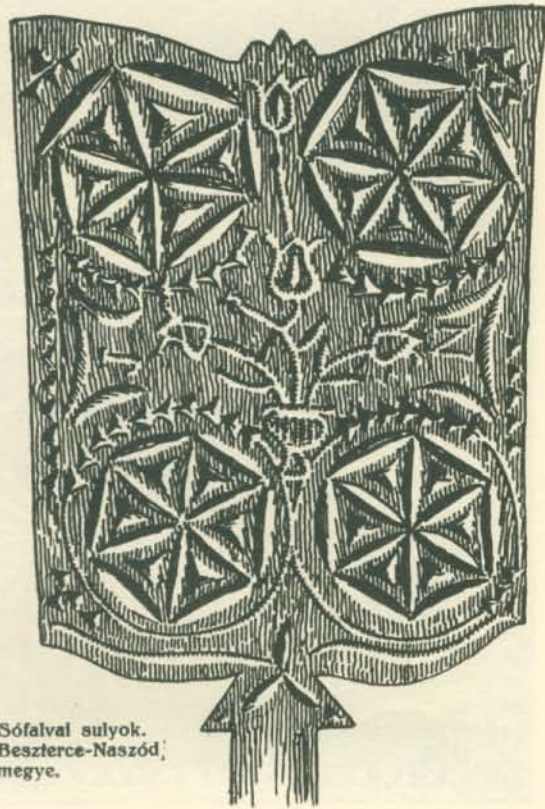
Monostori sulyok.

Mákal sulyok.

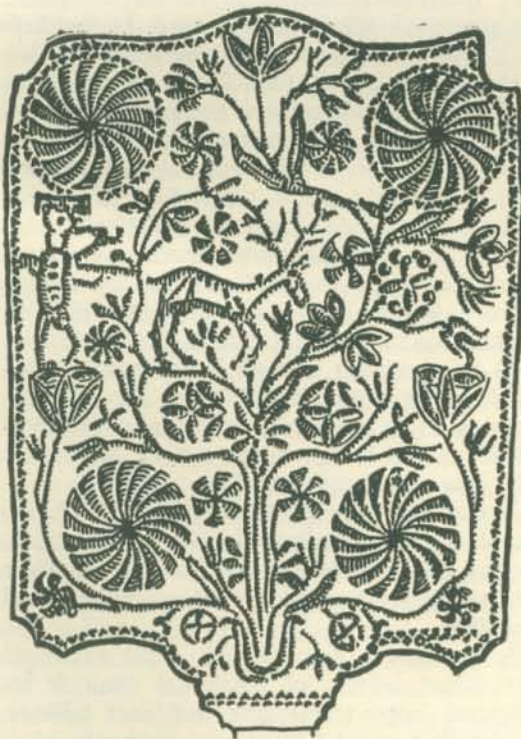

Medeséri sulyok. Lidvarhely megye.

Sófalvai sulyok. Beszterce-Naszód megye.

ERDÉLYI
VÉSETT
SULYKOK

Mákai sulyok.

Monostori sulyok.

Bikali ládikának vésett
díszítése.

Ungarische Volkskunst.
Kerbschnittverzierung
einer Holzschachtel.

Tévedtek tehát művészeink, íróink, midőn azt hitték, hogy a változott materiális tényezők megállapításával és ezeknek őszinte érvényesítésével az új stílussal is hamarosan rendbe jönnek. A régi formák a mult század második felében kétségkívül már csak teherként hatottak, de midőn ezeket eldobták maguktól, nem olyan alapokra vonultak vissza, melyek az új formák fokozatos megszületésénél jobban segítségükre lehetnek volna, mint az előbbi materiális tényezők, melyek egyrészt csak föltételes hatásúak, másrészt pedig túlságosan álfalánosak.

Az új stílus követőinek tévedése abban rejlik, hogy teljesen figyelmen kívül hagyták a városépítés esztétikai feltételeit. Szempontjuk materiális tényezőivel kizárólag a külső viszonyoktól független építkezésekre vonatkozó, melyet változatlanul akartak alkalmazni a környezet és hely által meghatározott esetekre is. Fölfogásuk angol talajban gyökerzett, hol ez a vidéki, szabadon álló házaknál érvényesült, melyeknél a belülről kifelé való építés, az otthon szükségletei vezették a tervezőt. A szobákat itt úgy helyezik egymás mellé, mint azt a család kényelme kívánja, nem tervezik őket egyforma magasra, hanem aszerint, amint eltérő rendeltetésüknek jobban megfelel. Festőiség, művészies berendezés adja meg jellegét ennek a teljesen szabad épület-

nek, melynek külsején a belső megkapó őszinteséggel tükröződik vissza. A belülről kifelé való építésnek — függetlenül minden önálló architektúrai gondolattól — az angol kerti ház a legökéletesebb típus, mert lényege éppen az, hogy folyton szabadon változik az egyes családok eltérő szükségletei szerint. Nem „ahány ház, annyi szokás”, hanem ahány szokás, annyi ház. Ezeknél a materiális tényezők tényleg szabadon érvényesülnek; a szükséglet és az anyag elhatározólag munkál közre a forma létrejöttén. De azért itt sem kizárólagosan, mert e tényezők érvényesülésén belül még mindig marad hely önálló építőművészeti gondolatok létrejöttére. A szükségleteknek és az anyagnak ugyanazon érvényesülése mellett is egy német ember kerti háza más lesz, mint egy angolé.

A maga egészében az angol kerti házat inkább a lakásművészet körébe sorozhatjuk, mint az építészetébe, az iparművészeti értékek nála szinte helyettesítik a tisztán építőművészeti eszméket.

Semmiképpen sem akarjuk ezzel az angol kerti házat lebecsülni, csak azt óhajtjuk leszögezni, hogy természete majdnem teljesen ellenkezik a megkötött városi építkezésekkel. Pedig építészeink, kritikusaink utóbbiaknál itt is ugyanazokat az elveket akarták követni, ami valóságban teljesen lehetetlen volt. Nem a lakás-

Körösfői vésett padka.

Ungarische Volkskunst: Kerbschnittverzierung eines Bänkkchens.

kérdés ideális megoldásáról van ezúttal szó. Mi is elismerjük, hogy a kertben épült angol családi ház tökéletesebb otthont teremt, mint a bérkaszárnya, de ha már adva vannak az utóbbinak föltételei, művészi megoldásához nem azzal jutunk közelebb, ha az angol kert házában megvalósult materialistényezőket hangsúlyozzuk, hanem végiggondoljuk azokat a tisztán idetartozó művészi szempontokat, melyek az efajta városi építést kell hogy meghatározzák és amelyek a multban minden igazi városi megoldásnál is szerepeltek. A kényelemnek, a higiéniának természetesen szintén szerepet kell játszani, ezen a téren tényleg sokat tanultunk az angoloktól, de a családi szempontok egyéni érvényesülése itt már jobban van korlátozva.

Ellentétben a kert ház önállóságával, a városi épület teljesen kötött feladat elé állítja az építést. Nincs helye a belülről kifelé való gondtalan építésnek. A szobákat nem fűzheti angol mintára tisztán célszerűségi szempontoknak megfelelőleg egymáshoz, nem alkothatnak felelőtlenül változó szobamagasságokat. Bár először az alaprajzot készítik el és itt lehetőleg kielégíteni óhajtják a szükségleteket, mégis mindentütt korlátozva vannak. Ez a megköötítség — jól jegyezzük meg, mert itt van elrejtve a probléma — nem a telek alakulataiban rejlik, hanem egy tisztán dekoratív

momentumra irányul: a homlokzatra. (A dekoratív szót ezúttal nem a közbeszédben használt, ornamentális vonatkozásában értjük, hanem általánosabb jelentésében, mely szemben az imitatív elemmel tulajdonképpen a művészet lényegét alkotja.)

Minket elsősorban a zárt sorban lévő városi építkezések érdekelnek. Főhelyet foglal el közöttük a bérház. Akár tíz kislakás, akár két nagylakás szobái rejtőznek a homlokzat mögött, utóbbi önállóan élheti dekoratív életét. A kiugrások, a balkon helyét nem a belső indokolja, hanem a külsőnek harmonikus elosztása. Nem változtathatják az ablakok tetzés szerint méreteiket, alakjukat; egy önálló kompozíció tartja össze őket. A homlokzat külön építészeti felfogását önmagának sajátos természete indokolja. Nagyjában sík felület, melyen a rizálitok, a részletek kiemelkedése csak elenyésző csekélység a függőleges kiterjedés mellett. Vannak itt is bizonyos eltérések, modern építészünk a homlokzat síkját nem egyszer óriási ládaszerű kiépítésekkel törlik meg, melyekkel egyben a szobák nagyságát növelik. Mindez azonban elenyésző csekélység a homlokzat alaptulajdonságai mellett. Lényege, hogy az utca felé lezár egy épületet, melynek befelé való nagyságáról nem ad fogalmat. Ezzel megszűnnek mindazok a fölfogási lehetőségek, melyek a szabadon álló

A VÁROSI ÉPÍTÉSZET PROBLÉMÁJA

épületnél fennállanak. Egy beépített templom-homlokzat, mely mögött kupola vagy hátsó torony nem árulja el az épület természetét, sohasem leplezi le a belső diszpozíciót, nagyságát. Lehet centrális vagy hosszahajós, lehet kicsi, lehet nagy. Alapjában véve mindig meglepetést tartogat. Stílus-sajátságok révén következtethetünk a belsőre, de ez nem szükségképpeni, csakis a szokáson alapul. A zárt sorban levő homlokzat nem adhatja az egész épületet; őt is csak az első zóna befolyásolhatja, az a pár helyiség, melynek ablakai az utcára néznek és amelyek sokszor úgy fontoságuk, mint számuk szerint elenyésznek a mögöttük rejtőzökkel szemben. Mivel nem fejezheti ki az egész épületben rejlő térhatárolást, mivel tektonikus sajátságait is nélkülözi, szükségképpen önállóan fogandó fel.

Ezzel nem értjük azt, hogy a homlokzat kizárólag az ornamentális díszítésben éli ki magát, hanem hogy fölépítése, elgondolása független a belsőtől és inkább a belső tesz számára engedményeket az ablakok, balkonok elhelyezése, harmóniája, nagysága, a szobamagasságok egyenlősége, illetőleg megfelelősége révén. A szimmetria és az arány a vezérmomentumok. Semmiképpen sem a belső határozza meg például, hogy a földszintet erős rusztikával lábafatnak képezzük-e ki, mely fölött az első és második emeletet óriási pilaszterekkel foglaljuk össze. Ugyanaz a belső éppen úgy megengedné, hogy a földszintet és az emelet sorokat egészen fölig rusztikával borítsuk, vagy hogy az egyes emelet sorokon külön-külön alkalmazzunk pilasztereket. Olasz reneszánsz és barok paloták erre számtalan példával szolgálnak. Vagy akár a rokokó homlokzatok, melyeken az ablakokat szervesen díszítmények veszik körül és a falakon, mint alapmezőkön szabad ornamentumok üzik játékaikat. Mégis mindenütt arra törekedtek, hogy a homlokzat kompozíciója egységes legyen és a nehézkedési törvénynek megfelelően alulról fölfelé épüljenek, a súlyos formáktól a könnyebbekig. Mindez teljesen független a belsőtől, sőt, mint mondtuk, éppen a belső tesz engedményeket a külsőnek. Hol található itt a célszerűségi tényezőnek érvényesülése? Ellenkezőleg mindenütt az önálló építészeti gondolatnak diadalát láthatjuk.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy nem helyeseljük az építészetnek az ornamentika útján való megújítását, mint azt a lezajlott művészeti forradalom első idejében láthattuk. A szűkebb értelemben vett dekorációnak megváltoztatása által nem juthatunk lényeges változáshoz. A homlokzat önmaga is szervesen épül föl, a tartók és terhek viszonya tisztán az ő szempontjából is érvényesül. Nem egy-

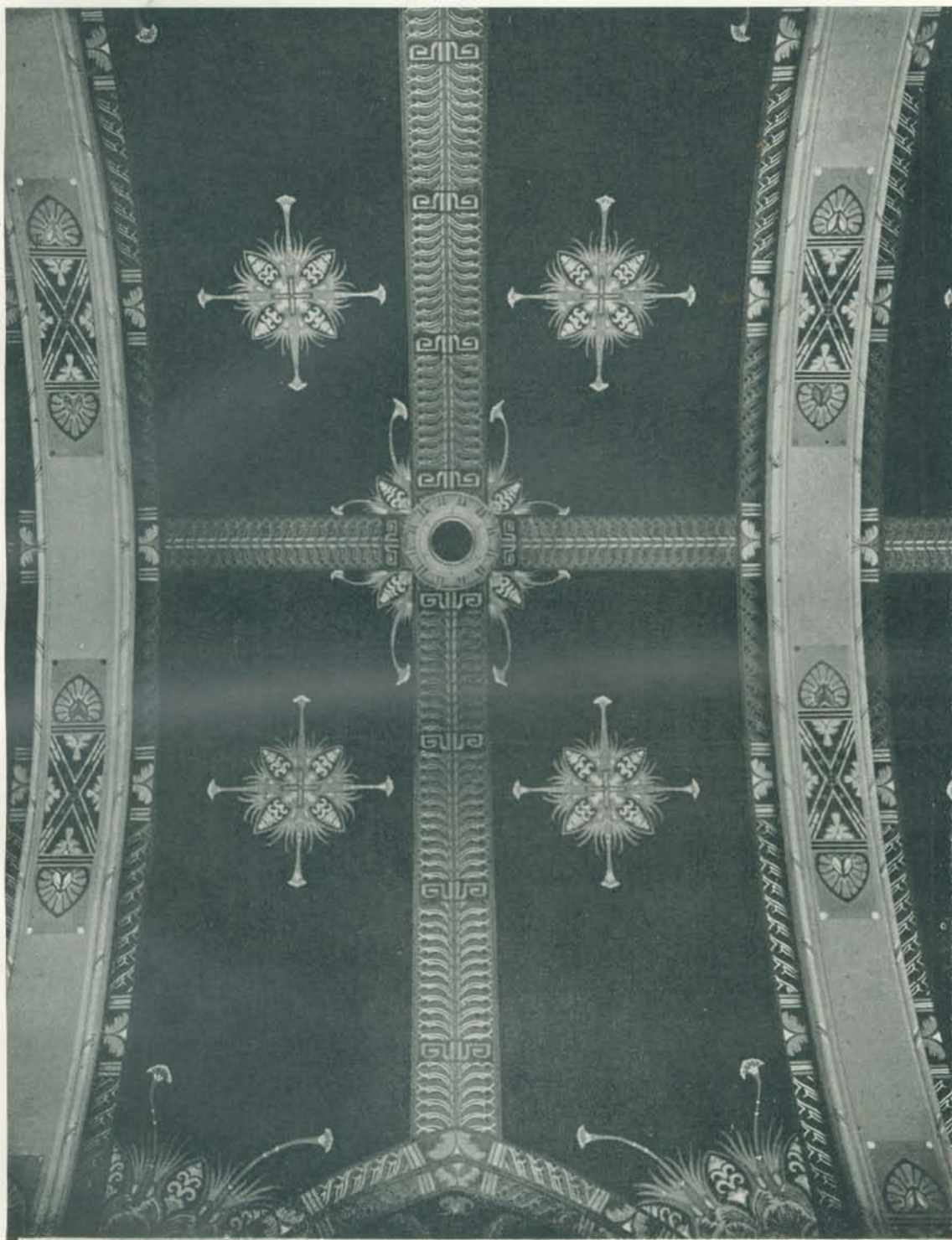
szerű kulissza, melyen a súly-elosztást felelőtlenül lehet elintézni. Aszerint, amint ezt változtatjuk, jobban kiélezzük vagy letompítjuk, változik a homlokzat lényege. A pilaszterek épp úgy funkciót teljesítenek, mint akár belül a tényleg súlyt hordó oszlopok. Az egymásfölöttiség, ha legnagyobbbrészt független is az egymásmögöttiségtől, mégis masszakkal operál. Ezeknek az elosztása és funkcióiknak különböző viszonya határozza meg az egyes stílusok lényegét.

Akárhogy tiltakoznak építészeink, kritikussaink, mégis csak közelebb áll a bérház természete a régi városi palotákhoz, mint az angol kerti házakhoz. Mindkettőnél ugyanaz a homlokzat viszonya a belsőhöz. Hiába otthoniasabb, kényelmesebb az angol típus, zárt városi építkezéseknél a homlokzat önálló kiképzéséhez kell folyamodni. Ez következik a feladat lényegéből, valamint a városépítés művészi föltételeiből.

Útóbbi alatt a házat a szomszédokkal való együftésében fogjuk föl, míg az előzőkben csak önállóságában tekintettük. Itt még fokozottabban kell a fenti elveknek érvényesülniök. Az egyöntetű, ha nem is teljesen azonos homlokzat, az egyenlő főpárkánymagasság, melyről már annyit írtak, csak részletfolyománya a homlokzat-problémának. A városépítés, mely nem véletlen festői szépségeken nyugszik, hanem tudatosan törekszik építőművészi hatásokra, homlokzatokkal dolgozik. Egyenetlenségeket takarnak el, különálló részleteket kapcsolnak össze velük. A szimmetria és az arány természetesen itt is vezetőszerepet játszanak.

Mindezeideig a barok-kor hozta létre a legnagyobbyszerű építészeti összefoglalásokat, város-megoldásokat. Talán mindegyik közt a legkiválóbb Nancyé. A modern nagyvárosok természete még jobban kedvez a nagyszabású gondolatoknak. A forgalom lebonyolítására széles utcák, tágas terek kívánatnak, melyekkel inkább az egyöntetű építőművészi megoldás függ össze, mint a rendetlen festőiség. De a festőiség sem ellenkezik a homlokzat önálló felfogásával, a barok-kor az építőművészi kompozíciót éppen a festőiséggel párosította. Lehet önálló és szigorúan szimmetrikus homlokzatot is festőien alakítani, valamint lehet önálló homlokzatokból álló utcát is festői hatások kedvéért hajlíttani.

Most már megérthetjük annak a lesújtó mondásnak helytelen alapjait is, mellyel a régimódi építészeket korholták, kik olasz palotahomlokzatokat ragasztottak tömeglakásos bérházakra. Sokkal kevésbé tévedtek ők, mint az előbbiek. Ezek helyes alapon állottak, midőn a homlokzatot önállóan fogták föl, csak az volt a bajuk, hogy a régi igaz

KÖRÖSFŐI
KRIESCH
ALADÁR

325

325. Körösfői Kriesch Aladár: A váci örökimádás kápolnájának mennyezetfestése.

Magyar Iparművészet.

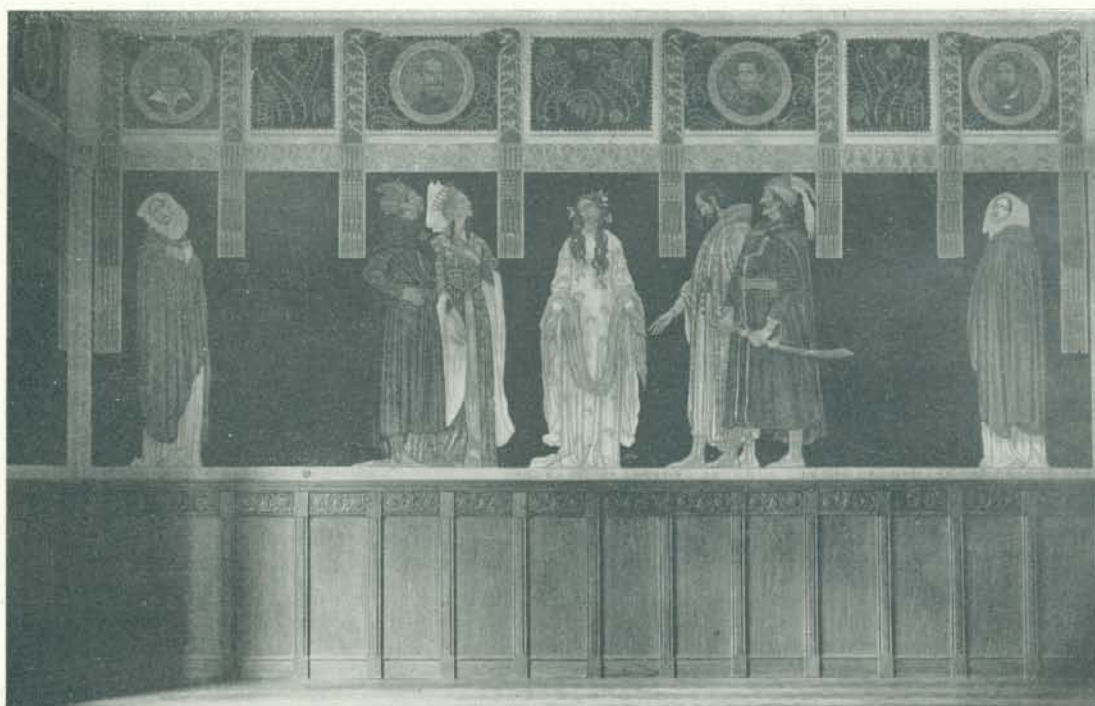
325. A. Körösfői Kriesch: Deckenmalerei der Votivkapelle in Vác.

317

KÖRÖSFŐI
KRIESCH
ALADÁR,
SZABLYA
FRISCHAUF
FERENC

324

325

318

324—325. Az Orsz. Színművészeti Akadémia Egressy-terme. Festését Körösfői Kriesch Aladár tervezte, a famunkákat Szablya Frischauf Ferenc.

324—325. Der Egressy-Saal der Landes-Schauspielschule in Budapest. Wandmalereien von A. Körösfői Kriesch, Entwurf der Holzarbeiten von Fr. Szablya Frischauf.

KÖRÖSFŐI
KRIESCH
ALADÁR

526

526. Körösfői Kriesch Aladár: Az Orsz. Színművészeti Akadémia Egressy-terme egyik falának közepe. Endre, Gertrud, Melinda, Bánk és Petur.

526. A. Körösfői Kriesch: Freskomalerei im Egressy-Saal der Landes-Schauspielschule in Budapest. Hauptpersonen der ung. Tragödie Bánk-Bán.

319

3*

K.-NÉ
MOLNÁR SÁRI

320

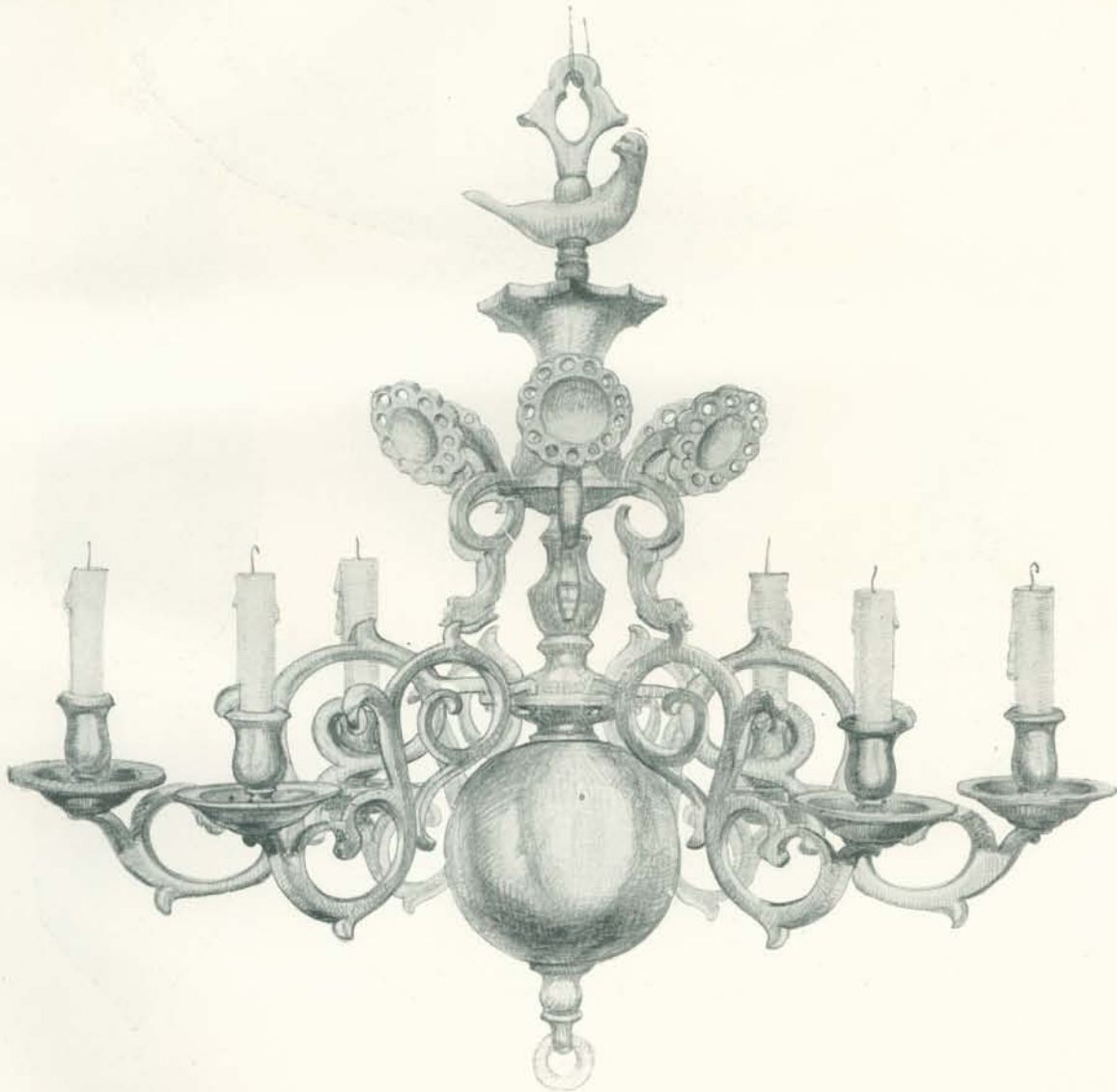
327—329. Egy galíciai zsidótemplomból rekvirált, beolvastított 2 m magas sárgaréz chanuka-gyertyatartó. K.-né Molnár Sári fölvétele.

327—329. 2 m hoher Messingleuchter, der in einer galizischen Synagoge requiriert und für Kriegszwecke eingeschmolzen wurde. Originalzeichnung der Frau Ch. Molnár-Kriszinkovits

331

K.-NÉ
MOLNÁR SÁRI

330

330—331. Egy galíciai zsidótemplomban rekvirált és beolvasztott bronzsillár és láncának mennyezet alatti díszítése.

330—331. Ein requirierter und eingeschmolzener Bronzluster einer galizischen Synagoge und die obere Endigung der Lusterkette.

IPARMŰVÉ-
SZETI
KARÁCSONYI
VÁSÁR,
TÓTH GYULA

332

335

334

333

336

337

338

339

340

341

IPARMŰVÉ-
SZETI
KARÁCSONYI
VÁSÁR,
TÓTH GYULA

342

343

344

345

346

IPARMŰVÉ-
SZETI
KARÁCSONYI
VÁSÁR,
TÓTH GYULA

347

348

349

350

351

352

353

354

355

elvekkel azokat a formákat is átvették, melyek már nem voltak az övéik. A barok megtartotta a reneszánsznak önálló homlokzati elveit, de ezen belül a formákat saját ízlésének megfelelően fejlesztette tovább. Így kellett volna tenni modern építészeinknek is. Nem a régi helyes elveket kellett eldobni, hanem csak az elavult és meg nem felelő formákat. Tényleg helytelen volt, hogy bérházakat Bernini palotáinak mására építettek, de nem abból az okból, melyből ők gondolták, hanem mivel a régi dekoratív formák kezeik között már hasznavehetetlenekké váltak.

A németek fogták föl leghamarább a helyzetet. Fokozták a gyakorlati szempontok kielégítését, mindenképpen modernnek, de az abszolút építőművészi felfogást is megőrizték. Reflexióra hajlandó, szertelenségeket kerülő, mindent mérlegelő természetük itt is hasznukra volt. Náluk a lehiggadás hamarabb következett be, mint itthon és kiváló eredményeket hozott. A régi tradíciók természetesen segítségükre voltak, sokkal inkább, mint a franciáknak, kik a modern építészetben kétségkívül hátrább állanak. Ennek is magva az oka. A franciáknál a XIX. század építőművészi formái még nem váltak annyira tehetetlenekké, mint a németeknél vagy nálunk, hogy fölük mindenáron szabadulni kellett volna. Páris azon utcái, melyek a városrendező Haussmann tervei szerint épültek, nem olyan ízléstelenek, mint a kilencvenes évek Berlinéi, tehát nem kellett mindenáron építőművészi megújulásról gondolkodni. A múlt hátrányaiból fakadó törekvések azonban meghozták a maguk gyümölcsét. Most a németek vannak fölül, bár ismét a tradíciók alapján állanak. Nem szolgálai utánczást kívánunk, sem száraz eklekticizmust, hanem

a régi, helyes alapokra való visszatérést, melyek a homlokzat problémáját is magukban foglalják. Lehiggadás, a tradíciók tisztelete és főleg a helyes építőművészeti gondolkodás, a földat artisztikus megértése legyen tulajdona építészeinknek, kik a háború után ismét kezükbe veszik a rajzönt. Ne folytassák tovább felelőtlenül Budapest elcsúfítását!

Végezetül két esetleges budapesti építőművészi megoldásra óhajtjuk a figyelmet fölhívni. Az egyik a jövő városházával szemben nyitandó Erzsébet-sugárútnak, a másik a Szabadság-tér déli, kiéptetlen oldalának a problémája. Mindkettőnél egységes kiképzést, egyöntetű homlokzatokat szeretnénk. Az új városházzal szemben nyitandó teret egymásnak megfelelő, egyenlő homlokzatú házakkal kell szegélyezni, melyeknek stílusát az új sugárút is őrizze meg. Az utóbbinál végig azonos párkánymagasság legyen, egyszerű, de nemes homlokzatok, lehetőleg valódi anyagból, melyeknek egyformaságát egy-két szögletes vagy kerek zárt tér törné meg.

A Szabadság-tér déli oldalán betorkolló Bálvány- és Sas-utcák nyílásai átboltozandók, hogy szimmetriátlan rendtelenségük ne sértse a tér szép szabályosságát. Az így kapott hosszú homlokzat, mely a Nádor utcától a Nagykorona-utcáig érne, egységesen képezendő ki. Ezáltal a tér főtengegyének megfelelően egy nagyszabású épület-komplexumot kapnánk, melynek közepét egy magasabb tetőszerkezettel, esetleg emelet-ráépítéssel, valamint gazdagabb architektúrával a szárnyak fölé emelnénk. A forgalom lebonyolítását az átboltozások semmiben sem akadályoznák, mint ezt nem egy külföldi példa bizonyítja. E két terv keresztlüvelével fővárosunk szépsége jelentékenyen gyarapodnék.

A VÁROSI ÉPÍTÉSZET PROBLÉMÁJA

Sz.-muzsnaí sulyok,
Udvarhely megye.

Schlegel mit Kerbschnitt-
verzierung.